

ILMIY AXBOROTNOMA

НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

SCIENTIFIC JOURNAL

2017-yil, 4-son (104)

GUMANITAR FANLAR SERIYASI

Tarix, Falsafa, Sotsiologiya, Filologiya, Pedagogika, Psixologiya, Iqtisodiyot, Huquqshunoslik

Samarqand viloyat matbuot boshqarmasida ro'yxatdan o'tish tartibi 09-25.
Jurnal 1999-yildan chop qilina boshlagan va OAK ro'yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR
BOSH MUHARRIR O'RINBOSARLARI:

R. I. XALMURADOV, t.f.d. professor
A. J. XOLIQOV, k.f.d.
A. M. NASIMOV, t.f.d., professor

TAHRIRIYAT KENGASHI:

M. X. ASHUROV	- O'zFA akademigi	J. D. ELTAZAROV	- fil.f.d., professor
T. M. MO'MINOV	- O'zFA akademigi	D. I. SALOHY	- fil.f.d., professor
SH.A.ALIMOV	- O'zFA akademigi	S. A. KARIMOV	- fil.f.d., professor
T.RASHIDOV	- O'zFA akademigi	T. SH. SHIRINOV	- tar.f.d., professor
S. S. G'ULOMOV	- O'zFA akademigi	M.D.DJURAKULOV	- tar.f.d., professor
N. N. NIZAMOV	- f.-m.f.d., professor	I. M. SAIDOV	- tar.f.d., professor
A. S. SOLEEV	- f.-m.f.d., professor	B. O. TO'RAYEV	- fals.f.d., professor
I. A. IKROMOV	- f.-m.f.d., professor	A. S. BEGMATOV	- fals.f.d., professor
B. X. XO'JAYAROV	- f.-m.f.d., professor	J.YA.YAXSHILIKOV	- fals.f.d., professor
I. I. JUMANOV	- f.-m.f.d., professor	M. Q. QURONOV	- ped.f.d., professor
E. A. ABDURAXMONOV	- k.f.d., professor	N. SH. SHODIYEV	- ped.f.d., professor
N. K. MUXAMADIYEV	- k.f.d., professor	E. G'. G'OZIYEV	- psixol.f.d., professor
J. X. XO'JAYEV	- b.f.d., professor	SH. R. BARATOV	- psixol.f.d., professor
Z. I. IZZATULLAYEV	- b.f.d., professor	B. Q. QODIROV	- psixol.f.d., professor
Z. F. ISMAILOV	- b.f.d., professor	R. A. SEYTMURATOV	- i.f.d., professor
S. B. ABBOSOV	- geogr.f.d., professor	B. X. TO'RAYEV	- i.f.d., professor
L. A. ALIBEKOV	- geogr.f.d., professor	X. X. XUDAYNAZAROV	- t.f.d., professor
A. A. ABULQOSIMOV	- geogr.f.d., professor		

MUNDARIJA/CONTENT/СОДЕРЖАНИЕ

TARIX/HISTORY		
Саидов И.М. Саидова Р.И.	Героизм узбекистанцев в общенародной войне – партизанском движении Белоруссии	4
Tursunmuratov T.	Markaziy Osiyoda yadro qurolidan holi hudud yaratishning mintaqaviy xavfsizlikni ta'minlashdagi o'rni	9
Egamberdiyeva A.M.	Sobiq ittifoq davrida bolalar uylarining faoliyati	15
Xoliqulova Sh.B.	Navoiy hududida konchilik sanoatining tarixi va buguni	17
Djurayeva G.M.	Uzbek-ASEAN cooperation and its perspectives	21
Nasrullayev M.I., Xasanov M.G.	Mustaqillik yillarida O'zbekistonda san'at sohasini rivojlantirishning huquqiy asoslari	28
FALSAFA/PHILOSOPHY		
G'affarova G.G'.	Virtuallikni yangicha tushunish: falsafiy asos	32
Xoshimov Sh.J. Xoshimova S.X.	Globalashuv va uning ijtimoiy hayotdagi "Ommaviy madaniyat" ga ta'siri	35
SOTSILOGIYA/SOCIOLOGY		
Nayimov O.M.	Parlamentlararo hamkorlik sohasidagi tashkilotlar faoliyatining institutsional jihatlari	40
Saitqosimov A.	Fuqarolik jamiyati ochiqligini ta'minlashda jamoatchilik nazoratining o'rni	45
Tagiyeva G.G.	Ijtimoiy hamjihatlikni anglashda sotsial yondashuvlar	49
Очилов Б.Б.	Пересмотр приоритетов США в центральной азии в период первой администрации Дж.Буша-мл.	53
FILOLOGIYA/PHILOLOGY		
Малиновский Е.А.	Лексика и фразеология с религиозной окраской в художественной прозе Л.Н.Толстого (на материале «словаря православной лексики»)	60
Axmedova D.	XII asr shoiri shatranjii samarqandiy ijodiyotida qit'aguylikning tutgan o'rni	65
Xursanov D.B.	Shavkat Rahmon she'riyatida makon va zamon tasviri	67
Yarashov Sh.J.	Amir Xusrav Dehlaviy g'azallarida «Gul» timsolining badiiy va semantik sharhi	70
Yo'ldoshev M. Mahmatmurodov Sh. Qurbonov U.	Sayid Rizo Alizoda tavalludining 130 yilligi oldidan marifatparvar, tarjimon va jurnalist	74
Valiyev T.Q.	O'zbek milliy lug'atchiligida "Yo'l sozlik atamalarining ma'nolarini izohlash" masalasi	76
Ахмедова Д.Р.	Стилистическая оценка разрядов имен прилагательных в персидском языке (На материале газетных текстов)	81
Ряснянская Р.А.	Структурно-семантическая характеристика основного концепта «Волшебство», малых концептов и лексического окружения основного концепта	84
Kayumov N.	Tashxis va jonlantirish san'atining tarixi va nazariy masalalari	88
Салиева З.И.	Развитие диалогических навыков у студентов языкового вуза: методика и практика обучения	92
Ashurova X.S.	Hoji Muin Shukrullo o'g'lining hayoti va ijod yo'li	95
Акбаров А.	Использование технологий в освоении и преподавании второго языка: изучение английского языка как иностранного	98
PEDAGOGIKA/PEDAGOGICS		
Abdunosirova X.E.	Barkamol avlodni tarbiyalashda maktabdan tashqari ta'limning roli	107
Elmuratova U.F.	Inson manfaatlarini ta'minlashda ta'lim tizimining roli	110

shoir faqat XII asrda, S.Sa'diyev kashf etgan juda muhim hodisa – shaharlar madaniy taraqqiyoti munosabati bilan Movarounnahr adabiy hayotining hukumdorlar saroyidan chiqib, keng shahar muhitida yoyilishi natijasida⁵ maydonga kelishi mumkin edi.

Ushbu adabiy hodisa shoirlarni saroy muhiti va hukumdorlar ta'siridan chiqarib, ular uchun ijodiy erkinlik yaratgan edi. Ana shu ijodiy erkinlik tufayli adabiy faoliyati shahar muhiti bilan bog'liq shoirlar g'oyaviy mazmun jihatidan ham, janr jihatidan ham turlicha bo'lgan ijodiy tamoyillarni tanlagan edilar⁶. Bir qator shoirlar hajvnavislik, marsiyago'ylik, tavhidiy va boshqa "jiddiy" qasidalar yozish bilan shug'ullangan bo'lsalar, boshqa guruh ko'pincha ruboiy, qit'adek madehaviy qasida bilan bog'liq bo'lmagan boshqa janrlarda ijod qilgan. Shatranjiy ijodiyotida sifat va mohiyat jihatidan yangi shahar adabiyoti janr erkinligini yo'zaga keltirgan. Boshqacha qilib aytganda, bu shoirning qit'anavislikni qasidanavislik o'rnida o'z ijodiga asos qilib olganligi janr erkinligining yorqin bir misolidirki, bu davr shahar adabiyoti vakillari ijodiyotida namoyon bo'ladi.

Eng muhimi shundaki, Shatranjiy qit'alari shoirlar ijodida asosiy o'rin olgan va mazmun jihatidan voqeiy hayotdan yiroq bo'lgan madehaviy qasidalarga qarama-qarshi hayotiy mazmunlarga to'lib toshgan. Bu she'rlar avvalambor shahar hayoti bilan bog'liq bo'lib, uning real voqeyani aks etadilar. Shoir qit'alari o'z hayotiy mazmunlari, ayniqsa hikmat va pand-nasihatga doir mavzularini binoan shahar doiralari talab va zavqiga muvofiq edi. Ularning Avfiy istilohida "hikmat va va'z"ga doir barcha hakimona, pandomo'z mazmunlari amaliy hikmat, ya'ni inson voqeiy hayotiga taalluqlidir. Avvallari davlatdorlar ta'rif-tavsifi bilan shug'ullanib kelgan qasidago'y shoir endilikda shahar doiralari hayoti taqozosiga binoan hikmat va pand-nasihatgo'y shoir, jiddiy qalamkashga aylangan edi. Binobarin Avfiy Shatranjiyni "Jamol-ul-hukamo" ("Hakim-donishmandlar ko'rki") sifat-unvoni bilan tilga oladi. Hakim shoir diqqat-e'tiborini davr voqeiy hayotining turli tuman muammolari o'ziga tortgan. Ushbu muammolarni o'zicha, shoirona tarzda qalamga olib, juda ibratli va hakimona nuktalar bayon etgan. Bu borada u shoirlar ustozlari Abu Abdullo Ro'dakiy va uning zamondoshlari ijodining norasmiy tomoni bilan bog'liq qit'a she'rlarida o'z aksini topgan dunyo va insonga doir hakimona andeshalar, davr hayoti illatlariga nisbatan norozilik va e'tiroz bildirish an'anasini tiklagan va davom ettirgan. Haqiqatan ham olamu odam va hayot muammolarining aks ettirilishida Shatranjiy qit'alari va X asr shoirlari qit'alari orasida ko'p umumiyat, o'xshashliklar ko'zga tashlanadi. Ammo Shatranjiy qit'alarining salaf shoirlar qit'alaridan farqi ham bor. Uning ijodiyotida qit'a asosiy janrga aylangani holda, oldingi davrlar qasidaguy shoirlari ijodiyotida norasmiy va ikkinchi darajali she'riy janr hisoblangan.

Shatranjiy qit'alarida shuningdek mazmun boyligi va mavzular rang-barangligi kuzatiladi. Avfiy shoir qit'alari mavzu-mazmunini faqat "hikmat va va'z"ga tegishli bilib, chegaralaganiga qaramay, bu she'rlarda tilga olingan asosiy mavzudan tashqari yana hajv-mutoyiba, tanqid-tamashxur, shikoyat-e'tiroz, ta'rif-tavsif va hokazolarni ko'rish mumkin. Shatranjiy qit'alaridagi mavzular rang-barangligi va mazmun boyligi hamon janr erkinligining samarasidir.

Adabiyotlar

1. Nizomiy Aro'ziy Samarqandiy. Chahor maqola. Tuzuvchi so'zboshi muallifi va nashrga tayyorlovchilar X. Sharipov, U. Toirov.-Dushanbe: Irfon, 1986, 52-53 betlar.
2. Sa'diev Sadri. So'zaniy va XII asr Samarqand adabiy muhiti Dushanbe: Donish, 1973, 140b.
3. O'sha asar, 13 bet.
4. Muhammad Avfiy Buxoroiy. Lubob-ul-albob, 11 jild: Leyden, 1909, 199 bet.
5. Sa'diev Sadri. So'zaniy va XII asr Samarqand adabiy muhiti, 31 bet.
6. O'sha asar. 22-37 betlar.

UDK: 891.709

SHAVKAT RAHMON SHE'RIYATIDA MAKON VA ZAMON TASVIRI

D.B.Xursanov

Samarqand davlat universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada xronotop masalasi ilk bora she'riyat misolida yoritib berilgan. Unda makon va zamon poetikasi shoir Shavkat Rahmon ijodi asosida keng tahlil etilgan. Shoir she'riyatida vaqt va joy tasviri orqali ifodalangan badiiy-estetik manzaralar ochib berilgan.

Kalit soʻzlar: Sheʼriyat, badiiy tasvir, Shavkat Rahmon ijodi, ramziy ifoda, xronotop, lirik qahramon, makon turlari, hissiyot, talqin.

Изображение пространства и времени в поэзии Шавката Рахмона

Аннотация: В данной статье впервые освещается проблема хронотопа в поэзии. В нём широко анализируется поэтика места и пространства на основе творчества Шавката Рахмона. В лирике поэта раскрываются художественно-эстетические пейзажи, освещённые через изображение места и пространства.

Ключевые слова: поэзия, художественное изображение, творчество Шавката Рахмона, символическое выражение, хронотоп, лирический герой, виды места, эмоция, интерпретация.

Image of space and time in the poetry of Shavkat Rakhmon

Abstract. In this article the problem of the chronotope in poetry is covered for the first time. The poetics of space and time is widely analyzed on the basis of creativity of Shavkat Rakhmon. The poet's poetry reveals artistic and aesthetic landscapes, illuminated through the image of space and time.

Keywords: poetry, artistic image, creativity of Shavkat Rakhmon, symbolic image, chronotope, lyric hero, types of spaces, emotion, interpretation.

Makon va zamon tushunchalarini adabiy turlar miqyosida oʻrganilishiga eʼtibor qaratilsa, bunda epik va dramatik turdagi asarlarning nazariy taftish qilinganligi koʻrinadi. Boshqa adabiy turlar, jumladan, lirik turda mazkur tushuncha talqini oʻzbek adabiyotshunosligida oʻzining ilmiy bahosini olgan emas. Maʼlumki, lirik turda voqelik keng koʻlamda tasvirlanmasa-da, undan hosil boʻlgan histuygʻular tasvir etiladi. Voqeband sheʼrlar bundan mustasno. Ular epik va lirik turning bir-biriga uygʻunlashuvidan vujudga keladi. Bunday sheʼrlarda har ikkala turning xususiyatlari mushtarak boʻladi. Lirik turda ham makon va zamon tushunchalari boshqa turlardagidek oʻziga xos poetik yuk tashiydi, asarning hayotiyiligini taʼminlashda bosh mezon sanaladi. M.Baxtin fikriga koʻra, badiiy xronotopdagi fikriy va konkret butunlikda makoniy va zamoniylarining birliklarning qoʻshilishi oʻz oʻrniga ega. Zamon bu yerda oʻzgaruvchan, badiiy koʻrinuvchan boʻla beradi. Makon esa jadallashadi. Zamon, voqea, sujet harakatida choʻziladi. Zamon xususiyatlari makonda namoyon boʻladi va makon zamonda oʻlchanadi, idrok etiladi (1, 234). Makon va zamonning oʻlchamlari shartli tarzda oʻzgarib turadi, zamon siqilishi, uzayishi, toʻxtashi va orqaga ketishi mumkin (2. 85). Badiiy asarda xronotop oʻz tasvir mohiyatiga ega boʻlish uchun sujet rivoji boʻlishi talab etiladi. Zero, sujetsiz asar boʻlmaydi. Lirikada maʼlum sujet oqimlarini bir-biriga kontrast qoʻyish, qiyoslash, dalillash orqali tuygʻular harakatga keladi. Adabiyotshunolikda badiiy makon va badiiy zamon muammosiga murojaat XX asrning birinchi yarmida boshlandi. Hozirgi kunda bu mavzudagi asarlarning salmogʻi ancha koʻpchilikni tashkil qiladi. Makon va zamon kategoriyalarining sanʼat turlari miqyosida chuqurlashtirilib oʻrganilishidan shu narsa maʼlum boʻladiki, miqdor oʻzgarishlari vaqt oʻtib sifat oʻzgarishlariga olib kelishi mumkin. Aslida bu bilish taraqqiyotidagi qonuniy yuksalishning nishonasi hisoblanadi. Rus akademigi D. Lixachev: “zamon kategoriyasi olamni tushunishning va bu olamni sanʼatda aks ettirishning hozirgi bosqichida tobora koʻproq ahamiyat kasb etib bormoqda” (3. 113-114) – deb taʼkidlab oʻtadi. Shu maʼnoda yozuvchi olamning zamoniylar va makoniy chegaralarini anglash uchun uning alohida asarlarida aks ettirilgan makoniy, zamoniylar chegaralarni bir joyga jamlash va umumlashtirish, ularning bir-biri bilan bogʻliq tomonlarini oʻrganish va yaxlit bir olam sifatida tasavvur etishi kerak. Chunki, makon va zamonning oʻzi ijodkor yaratgan butun bir badiiy olamning turli jihatlarini aks ettiradi. Bu esa badiiy xronotopning xususiyatlarini lirik tur miqyosida ham koʻrib oʻtishga imkon yaratadi. Misol uchun buni keyingi yillar oʻzbek sheʼriyatining yorqin namoyondalaridan biri Shavkat Rahmon sheʼrlari misolida ham koʻrsak boʻladi. Shoir sheʼriyatida murakkab taxayyul mahsuli boʻlgan “oy gulladi”, “osmon toqiga”, “sharq uyqudan” kabi makoniy ifodalar borki, ular badiiy xronotopning xayoliy modeliga yorqin misoldir. Shavkat Rahmon sheʼrlarining makoniy va zamoniylar chegaralari ona Vatan hamda unga aloqador boʻlgan moddiy olamlarga borib taqaladi:

Hamal – bol nafasli,
tonglari – pushti,

quyosh qahrabo may to'la kosadir.

Gullagan o'riklar

jon o'rtaguvchi –

oq hijob yopingan sho'x raqqosalar. (4. 171)

Ushbu she'r tabiat tasviri bilan boshlanib, "gullagan o'riklar", "oq hijob yopingan sho'x raqqosalar", "kapalaklar kabi qizg'ish tabassum" kabi metaforik tasvirlarni kiritish bilan birga badiiy vaqtni aniqlashtiradi. Makon esa lirik qahramon turgan joy. Hayot hodisalarining, ona diyorning barcha puchmoqlari: qadrdon tog'lar, vodiylar, keng maydonlar, daryo va o'rmonlaru tug'ilgan xonadonga uzviy bog'langanida ko'rinadi. Hayot va voqelik bobolar, otalar yashagan, bolalar va nabiralalar ham yashaydigan makondan ayri holatda mavjud bo'lmaydi. Ushbu makon dunyocho chegaralangan va mahdud. O'zga dunyo yoki begona manzillar bilan mutlaqo bog'liq emas. Lirik turda makon va zamon masalasi boshqa turlarga nisbatan farqliroqdir. Chunki she'rda voqea emas, balki qahramonning oniy kayfiyati tasvir etiladi. Bundan ko'rinadiki, lirik ifodada birlamchi va ikkilamchi makon mavjudligi oydinlashadi. Birlamchi makon iztirob, tuyg'u, kechinma sodir bo'ladigan qalb bo'lsa, qalb egasining mana shu olamda mavjudligi esa ikkilamchi makonni anglatadi. Lirik zamon ham juda katta ijtimoiy davr yoki bir onni qamrab olishi mumkin.

Sadlari oq, moviy ranga bo'yalgan,

hovlilar ustidan toshgan bulutlar.

Go'yo sen shirakayf turk sultoniday,
tagingda o'ynoqlar chaqmoqday tulpor.

O'tasan go'yoki afsonalardan,

nim qarab tor ko'cha go'zallariga,

lablaring cho'zilar

dudoqlarida

g'unchaday yashringan bo'salariga. (4. 171)

Ijodkor ongida tug'ilgan fikr tasavvur orqali o'quvchi ko'z o'ngida gavdalandiriladi. Birgina "go'yo" so'zi orqali makon shoirning ongiga ko'chadi. "Turk sultoniday", "chaqmoqday tulpor", "afsonalardan", "tor ko'cha go'zallariga" ramziy jummalari lirik holatni ifodalaydi. Bu yerda bahor fasli real zamon bo'lib kelmoqda.

Hamal o't nafasli milyonta qizlar,

gullagan o'riklar kabi tizilgan.

Kapalaklar kabi qizg'ish tabassum

tinmay qo'naverar

rangpar yuzinga...

Shoir oddiygina "tor ko'chalarda"gi bahor faslini tasvirlaydi. "Milyonta qizlar", "gullagan o'riklar", "qizg'ish tabassum" kabi lirik komponentlar asotsiativ tasvirda badiiy xronotopni aks ettirishga xizmat qiladi. Real vaqt, ya'ni bahor faslining ajoyib tarovati, go'zalligi lirik qahramon ongi orqali tasvirlab beriladi. Ushbu tasviriylilik shoir ijodini o'ziga xos yo'nalishi hisoblanib, kitobxon tasavvurini ham boyitadi. Xronikal tasvirga asoslangan she'rlar boshqa tur she'rlaridan u qadar farq qilmasa-da, o'ziga xos obrazlar olami va g'oyaviy nuqtai nazar bilan ajralib turadi. Muhimi, zamon va makon omillari asar loyihasidagi o'rnini yo'qotmasa bas (5. 55).

Shavkat Rahmonning "Qiyos" she'ridagi xronikal tasvirda tabiiy jarayonlar (sahar, tun, bog', anhor) tasvirga tortilib, unda lirik qahramonning o'y-kechinmalari o'z aksini topadi. She'r sujetidagi ma'lum vaqt va makon lirik qahramon tuyg'ularining harakatga kelgan aniq holatini o'zida mujassam etadi.

Kuzatdim –

har olma rangin sayyora,

sollanib turar hur shabbodalarda,

limillagan anhor eshilib oqar –

shamolda tebrangan

shalabbo parda.

Tun kelar,

qadimiy osoyishta tun,

oy haydar bulutlar –

tevalarini,
sanoqsiz qoramtir qalqonlar bilan
daraxtlar yashirar mevalarini.
Yerdagi koinot parchasi – bog'da,
buzila boshlaydi to'satdan sukun,
tinimsiz to'pillar...

Saharga qadar

rangin olmalarni o'ynab otar tun. (4. 172)

Asarning shom, tun, sahar kabi motivlari o'z o'rnida sujet chizig'idagi vaqtni belgilaydi. Aynan u mana shu she'r g'oyasini ochishga yordam beradi. Bu yerda oddiygina tabiat tasviri emas, balki shoir his-tuyg'ularini junbushga keltirgan manzara shakllanadi. Badiiy matndagi vaqt (zamon) faqat yillar bilangina kifoyalanmaydi. Fasl, oy, hafta, kun-tun hatto daqiqa va soniyalar ham matnda o'z badiiy vazifasiga ega (6. 33). Shom payti boshlangan tasavvur asta-sekin tunga o'tadi. Keyin esa saharga. Shoir nekbin tuyg'ular bilan sug'orilgan maqsadini birdan aytmaydi. U avval xronikal tasvirga asoslangan badiiy xronotopni kitobxon tasavvurida jonlantiradi va shundan she'r yozilgan vaqt reallashadi, hissiy kechinmalarni xarakatga keltiradi. Tasvir bilan bog'liq barcha tavsilotlar "rangin olmalarni o'ynab otar tun" manzarasini hosil qiladi. Shoir tabiat obrazlarini birin-ketin tasvirga kiritar ekan, ularni shunchaki sanab o'tmaydi. Barcha sanalgan obrazlar (sahar, tun, oy) birlashib, yaxlit tarzda kompozitsion tizimni tashkil etadi. Muallif ilgari surgan g'oya – inson ruhiy olamini ochib berishga yo'naltiriladi. Lirik qahramoning bedorligi sababi shuki, u "bog'dagi" voqelikni jonli tarzda anglaydi. Shuning uchun ham lirik zamon sifatida tun tanlanadi. Agar yulduzlarga to'la charog'on iliq kecha lirik zamon darajasiga ko'tarilganda edi she'rdagi umumiy mantiqqa putur yetgan bo'lar edi. Xronikal tasvirdagi mazkur she'rda mahzunlik, tuyg'ularga mubtalolik tabiat hodisalari bilan uyg'unlikda qalamga olingan. She'rning birinchi bandi o'z-o'zidan uning muqaddimasi hisoblanadi. Ammo bu muqaddima boshqa she'rlarning muqaddimasidan tubdan farq qiladi. Bunda tuyg'u va kechinmalar musavviri bo'lgan shoir o'z asarining hayotiyliigi va mantiqiyiligini ta'minlash maqsadida o'ziga xos badiiy olamni yaratadi. Tuyg'ularning qanday xarakter kasb etishiga qarab, tabiatni (shu bilan birga lirik qahramonning mazkur holatini ham) "tun o'sha olmalarni ermak qilib otishi" kabi xronikal tasvirdan foydalanadi. Bu orqali she'rxon tuyg'ular asiri bo'lgan lirik qahramonning mo'jaz olamiga kirib boradi.

Xullas, shoir asarlarini ma'lum bir tasvir usuliga bo'ysindirmagan, balki uning asarlarida uchraydigan umumiy xususiyatlar orqali tasvir usullarini aniqlash mumkin. Lirik xronotopni maxsus leksik birliklar bilan asarda aniq ifoda etmagan. Shuning uchun ham Shavkat Rahmon she'rlarining lirik xronotopi asarning barcha poetik xususiyatlari bilan uzviy bog'liqlik kasb etadi.

Adabiyotlar

1. Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики. –М.: "Художественная литература", 1975. 504 – стр.
2. Ғаниев И. Фитрат драмалари поэтикаси. –Тошкент: "Фан", 2005. 285 – б.
3. Лихачев Д.С. Поэтика древнерусской литературы. – М.: Наука, 1979. 360 – стр.
4. Шавкат Раҳмон. Абдиат оралаб. –Тошкент: "Мовароуннахр", 2012. 383 – б.
5. Мамарасулова Г. Икки эшик ораси романида замон ва макон. // "Ўзбек тили ва адабиёти" журнали. 2009 йил, 2-сон, 54-57 б.
6. Тўйчиев А. Хикояда макон ва замон тасвири. // "Тил ва адабиёт таълими" журнали. 2009 йил, 11 сон, 33-35 б.

UDK: 491.5

AMIR XUSRAV DEHLAVIY G'AZALLARIDA «GUL» TIMSOLINING BADIY VA SEMANTIK SHARHI

Sh.J.Yarashov

Samarqand davlat universiteti

Annotatsiya. Mazkur maqolada fors-tojik tilidagi lug'atlar va o'zbek klassik tilining leksik manbalari hamda Xusrav Dehlaviy g'azallarida «gul» istilohining timsollari, badiiy va leksik talqini,